

Једин

Припадницима Војске Србије поручујем да воле своју отаџбину и да се никада не постиде и не одрекну своје прошлости која је велика и славна. Бог нам је дао ово парче земље и поднебље као велики дар. Имамо шта да волимо и чувамо. Морамо бити јединствени у свему. Снага нам је у јединству. Мали смо народ и ако смо подељени лишавамо се те снаге, рекао је патријарх српски у ексклузивном интервјуу за „Одбрану“.

СТВО ЈЕ НАША СНАГА

ремена у којима Војска и Црква нису имале малтене никаквих контаката сада су већ далеко иза нас. Односи те две институције се већ више година, на обострано задовољство, врло успешно развијају у различитим областима, што је уочи Васкрса истакнуто и у разговору Његове светости патријарха српског господина Иринеја са министром одбране Драганом Шутановцем. Био је то повод за, колико нам је познато, први интервју патријарха српског за један војни лист у коме смо се посебно осврнули на значај успостављање свештеничке службе у војсци, духовну обнову српске војске, резултате у спровођењу верске наставе у Војној гимназији али и на сличности Цркве и Војске.

■ *Ваша Светости, како објашњавате чињеницу да су Српска православна црква и Војска Србије институције у које, према свим истраживањима јавног мњења, грађани Србије имају највише поверења?*

Мислим да то није случајно. Српска црква и српска војска су не само најстарије институције у нашој историји и култури већ су, по својој суштини, државотворне и народне институције. Од утемељења српске државности у доба Немањиха па све до данашњих дана биле су и остале огледало части, родољубља и континуитета у српском народу, ослонац и чувари народног бића. Српска војска, као симбол државности, има улогу тела у томе бићу, а Црква улогу душе. Војска брине о границама, о миру, реду и поретку у држави, брине о ономе што је материјално и телесно. А, Црква брине о ономе што је превасходно духовно, што представља темељ културе и историје, што народ чини народом и што му улива снагу. Због те историјске улоге и искуства народ их сматра најоданијим институцијама, поготово у временима наглих и брзих промена.

■ *Познато је да су у историји српског народа многи свештеници у тешким временима постајали ратници и војсковође, али и многи војници су облачили монашку ризу. Такви примери показују, на неки начин, блискост те две професије иако се на први поглед то не би могло рећи. Шта је по Вашем мишљењу заједничко за војни и свештенички позив?*

Заједничко обележје војног и свештеничког позива јесте дух реда, рада, дисциплине и одговорности према служби и према народу коме служе. Поред тога, та два позива баштине исте најплеменитије духовне вредности. Зато није нимало чудно што је Стефан Немања после оснивања и учвршћивања српске државе обукао монашку ризу, јер се ради о истом духу љубави према ближњем, према своме роду и најузвишенијим цивилизацијским вредностима које су га покретале у оба случаја.

У нашој историји било је случајева да су поједини свештеници са крстом у руци стајали у прве борбене редове са својим наро-

дом. Да поменемо проту Матеју Ненадовића, који је био духовни али и народни вођа у време устанка. Тада је Црква, као једина организована институција, стајала на челу народа не одричући се, наравно, своје примарне улоге.

Има и доста примера да су војници остављали војну службу и одлазили у манастире. Знам неколико таквих случајева. Једном официру је после Првог светског рата држава актом дозволила да скине униформу и да се замонаши Хиландару. Тамо је као војник Христов провео 22 године. Игуман Евстатије из нишке епархије био је официр и када је пензионисан посветио се Цркви заједно са својом супругом. Он у једном, а она у другом манастиру. Да поменем и једног младог монаха из овог времена, некадашњег официра, оца Доситеја Хиландарца, који је пре десетак година отишао на Свету Гору, завршио богословски факултет и сада је на последипломским студијама у Солуну.

■ *То што верска служба у Војсци Србије још није успостављена није било препрека да се, последњих година, односи са СПЦ врло успешно развијају у различитим областима. Какве су могућности да се они унапреде и обогате новим садржајима?*

Пре двадесетак година био сам у прилици да видим посету грчких војних кадета Хиландару, њихово понашање и однос према цркви. Тада сам им мало завидио јер то није било својствено нашем војнику. Времена у којима Војска и Црква нису имале малтене никаквих контаката

Богу хвала сада су већ далеко иза нас. Односи те две институције се већ више година, на обострано задовољство, врло успешно развијају у различитим областима, што је уочи Васкрса овде истакнуто и у разговору са министром одбране Драганом Шутановцем и његовим сарадницима. Више није чудно да епископи и свештеници наше цркве присуствују војним свечаностима. И сам сам се са великом радошћу одазивао таквим позивима. Војници и официри су увек радо виђени гости у нашим храмовима и манастирима, а често, на различите начине, помажу и обнову српских светиња.

У касарнама се неретко одржавају предавања и трибине са верском тематиком, а на захтев припадника Војске и уз одобрење надлежних команди свештеници освећују просторије у војним објектима и врше помен погинулим војницима. Неке војне јединице, колико ми је познато, већ славе славу, а на ВМА је, да подсетим, уређен и први војни богослужбени простор, параклис Светог Луке војнојесеничког у коме се редовно одржавају богослужења.

Могућности да се односи унапреде и обогате новим садржајима, наравно постоје и оне ће потпуно бити искориштене када се коначно успостави верска служба у Војсци Србије на чему се увелико ради. О томе сам недавно такође разговарао са министром Шутановцем.

■ *Најзначајнији резултати, стиче се утисак, постигнути су у сарадњи Одбора за просвету Архиепископије београдско-карловачке и Војне академије. Плодови те сарадње су врло*

И у тешким тренуцима Војска је увек била спремна да помогне Цркви. Када је горео саборни храм у Нишу војници и старешине нишког гарнизона су први притекли у помоћ. Недељу дана рашчишћавали су цркву са изузетном вољом и преданошћу. И не само то. Прва средства која смо добили за обнову храма прикупили су официри од својих плата. То не може да се заборави.

квалитетна верска настава у Војној гимназији коју похађа чак 98 одсто ученика, бројна предавања, обиласци српских светиња и поклоничка путовања на Свету Гору. Да ли ће се са том праксом наставити и ове године?

Војна академија и Војна гимназија предњаче у сарадњи са Црквом. Желео бих овом приликом да подсетим да су још 2007. године викарни епископ Атанасије Ракита, председник Одбора за просвету Архиепископије београдско-карловачке, и генерал-мајор Видосав Ковачевић, тадашњи начелник Војне академије, потписали Споразум о просветној сарадњи. Допуну тог споразума за ову годину недавно су потписали епископ Атанасије и бригадни генерал Младен Вуруна, садашњи начелник Војне академије. Њему и његовом претходнику, затим директору Војне гимназије пуковнику Милану Стевићу и, наравно, вероучитељу јереју Јовану Бабићу желим да одам признање за постигнуте резултате у спровођењу верске наставе и других активности које су планиране тим документом.

Владика Атанасије, као председник Одбора за просвету, пун прича је и утисака о Војној гимназији и Војној академији и не само прича већ и искустава из сусрета са кадетима и ученицима који су веома блиски и топли. Имао сам прилику да упознам те младиће. Веома су скромни, поштени и васпитани, што је у данашње време права реткост.

Снимио Радован ПОГОВИЋ

Са организацијом поклоничких путовања наставиће се и ове године. Једна група ученика недавно је посетила светиње и знаменитости Ниша и били су ходочасници манастира Студенице, мајке српских манастира и изворишта српске духовности и родољубља. У припреми је путовање кадета Војне академије у манастир Острог, а ове године биће организована и посета Светој земљи.

Кадети и ученици су топло прихватили овакав облик сарадње, што се види и из податка да је прошле године 100 припадника Војне академије и 110 припадника Гимназије походило Хиландар. Томе

Бити националиста није негативна ствар. Бити шовиниста јесте јер подразумева мржњу према другоме. Морамо волети свој народ и културу и да се ње не стидимо. Ако неко не воли свој народ неће волети ни други.

треба додати и обиласке Крфа и острва Видо у Грчкој и бројне посете светињама по Србији.

■ *И сами сте као епископ нишки имали честе контакте са Војском. Каква су Ваша искуства у сарадњи са јединицама Војске Србије?*

Одазивао сам се на сваки позив да будем гост на зачетвама војника, на прославама Дана Војске и другим војним свечаностима. То сам доживљавао као враћање правим вредностима које чине лепоту у нашем животу. У касарни сам се увек осећао као у свом дому зато што сам примећивао поштовање и уважавање људи које сам посећивао. И у тешким тренуцима војска је увек била спремна да помогне. Када је горео саборни храм у Нишу војници и старешине нишког гарнизона су први притекли у помоћ. Недељу дана рашчишћавали су цркву са изузетном вољом и преданошћу наглашавајући да им је била част да могу на неки начин да помогну у отклањању последица. И не само то. Прва средства која смо добили за обнову храма прикупили су официри од својих плата. То не може да се заборави.

■ *Правни оквир за регулисање верских питања припадника ВС биће ускоро заокружен доношењем Уредбе о верској служби, која поред осталог предвиђа и увођење војних свештеника у јединицама Војске. Како СПЦ дочекује ту значајну новину у животу војске која ће омогућити војницима да своје верске потребе могу да задовоље и за време вршења војне службе?*

Српска православна црква са великом надом ишчекује тај тренутак када ће се поново успоставити институција војног свештенства у нашој војсци као што је то случај у готово свим модерним армијама света. Дуго се ради на том послу, али не треба журити и доносити решења и одлуке преко колена. То ће бити од велике користи војсци јер ће се створити услови да се употпуне духовне потребе војника, што ће свакако позитивно утицати на комплетан живот и рад. И црква ће имати корист од увођења свештеника у војску, јер ће поред мисије у народу имати и мисију у војсци, јер, да поновимо, народ је неодвојиво везан за војску и заједно чине целину, тако да наш војник неће бити лишен и те духовне потпоре. Свештеници ће бити од помоћи војницима нарочито у тешким ситуацијама јер војна служба је врло захтевна и пуна изазова.

Имао сам прилику да разговарам са војним свештеницима у неким армијама и они кажу да је њихово присуство у јединицама неопходно, јер људи у војсци, можда и више него у цивилству, долазе у моралне и духовне кризе тако да они имају прилику да саслушају проблеме војника и дају има савет. Уопште у друштву су те кризе данас честе, па је потребно неко духовно упутство човеку да у таквој ситуацији осмисли свој пут, свој живот, па и своје патње на крају.

Ту су и психолози добродошли јер и они имају своју мисију у отварању срца човека. Јер ако се човек затвори у себе, налази углавном најнегативнија решења.

■ *Према искуствима у страним армијама присуство свештеника у војним јединицама умногоме је утицало и на смањење штетних појава као што су насиље, алкохолизам и наркоманија у војничким редовима.*

Поље рада свештеника у војсци је велико. Све те друштвене проблеме, војник доноси са собом у јединицу. Црква и свештеник су ту да му дају поуку да се понаша као човек и као хришћанин у свакој прилици. Да у себи сачува лик Божји који човек носи у себи и да тај лик не прикаже у неком негативном светлу.

■ *Које вредности, по Вашем мишљењу, треба посебно неговати међу припадницима Војске Србије да би били достојни браниоци отаџбине?*

Треба неговати пре свега хришћански морал, човечност и љубав према отаџбини.

Затим, љубав према духовним и културним вредностима нашег народа. Војник треба да буде комплетна личност. Свако једнострано васпитање и образовање иде на уштрб развоја личности и спутава човека да спозна универзалне вредности, опште проблеме и потребе заједнице у ширем смислу. Србија је део шире заједнице и тој заједници она жели и може да допринесе својим властитим вредностима

■ У својој беседи на устоличењу у трон патријарха српског рекли сте да је један од првих и најсветијих задатака да се сачува наше свето мученичко Косово. Како се данас треба борити за очување Косова и Метохије, колевке српског народа?

Не желимо и не би било добро да га бранимо оружјем. Надам се да до тога неће доћи да свет има у виду да је Србија без Косова и Метохије тело без главе или тело без срца. За нас је незамислива историја и могућа чињеница да Косово не буде у оквиру Србије. Србија је Косово и Метохија. Тамо је почетак наше историје и културе. Тамо је центар наше цркве, Пећка патријаршија. Некод је то било седиште патријарха. И данас је то. Устоличење је увек било тамо и сада ће бити тамо. Незамисливо је да Дечани сутра не буду у Србији. И не само то, таквим решењем ће се створити неуралгична тачка између нас и наших суседа. Она ће увек бити опасност за мир и наш и њихов и светски. Дакле, Косово данас морамо бранити нашом историјом, културом, истицањем присуства наших тамошњих светиња и наше љубави према њима. Према томе, надамо се да свет неће учинити грешку да тај најсветији део нашег тла да неком другоме.

■ Које је наше главно оружје у тој борби?

Наше главно оружје у тој борби је љубав према Косову. Док Косово буде у нашим мислима, у нашим срцима, у нашим песмама и док о Косову буду „певале гусле“, оно не може бити ничије него српско. Као део светске културне баштине и наслеђа светиње Косова и Метохије су и својина целог света, али оне су рођене у душама српског народа.

■ Како гледате на одлуку Кфора да повуче јединице које обезбеђују српске светиње на Косову и Метохији и да их препусти Косовској полицијској служби?

Трагично. Уз садашње расположење наших комшија Албанаца, то може бити трагично. Европа мора учинити све да се очува остатак српског народа на Косову и Метохији, да се расељени врате својим домовима, гробљима и светињама и да се та свест комшија која планира да нас избрише са тих простора промени.

■ Како се одупрети искушењима глобализације која је озбиљна претња поништавању културног и националног идентитета малих народа?

Морамо бити свесни узвишености наше културе. Она мора бити део нашег живота. Не само теорија, прича и филозофија, него живот. Српски народ је много допринео светској културној баштини и он је одувек у Европи. Балкан је место где је рођена филозофија и култура Византије. Као народ немамо ништа против уласка у Европску унију. Али да у Европу улазимо са мирисом нашег цвећа. Цвећа које неће никога отровати него оплемени. Унајкра-

Увођење верске службе у Војсци

Министар одбране Драган Шутановац посетио је Његову светост патријарха српског господина Иринеја на Велики четвртак, 1. априла, у Српској Патријаршији у Београду.

Пријему је присуствовао Његово преосвештенство епископ хвостански господин Атанасије, викар Патријарха српског, државни секретар у Министарству одбране Игор Јовичић и бригадни генерал Милан Бјелица.

Министар одбране Драган Шутановац информисао је патријарха Иринеја о реформским корацима у оквиру система одбране, а посебно о плану увођења верске службе у Војсци.

Изражено је обострано задовољство због добре сарадње, уз жељу да се она продуби.

ће, на глобализацију треба одговорити неговањем свога идентитета и властитих духовних вредности при чему треба избегавати сваку изолацију и усвајати све позитивне вредности човечанства.

Морамо чувати и неговати нашу културу, духовност и просвету. Морамо чувати и нашу ћирилицу. То је наше писмо. Морамо чувати родољубље, наш национални дух. Бити националиста није негативна ствар. Бити шовиниста јесте јер подразумева мржњу према другоме. Морамо волети свој народ и културу и да се ње не стидимо. Ако неко не воли свој народ неће волети ни други.

Наше главно оружје у борби за очување Косова и Метохије је љубав. Док Косово буде у нашим мислима, у нашим срцима, у нашим песмама и док о Косову буду „певале гусле“, оно не може бити ничије него српско.

■ *Ваша Светости, шта бисте на самом крају овог разговора поручили припадницима Војске Србије?*

Припадницима Војске Србије поручујем да прате развој модерних достигнућа и савремених стратегија али да се никада не постиде и не одрекну своје прошлости која је велика и славна. Увек смо гинули за своју родну груду. Трпели велика злодела али их нисмо чинили према другим народима. То нам је понос и част пред Богом и историјом.

Поручујем им такође да воле своју отаџбину. Бог нам је дао ово парче земље и поднебље као велики дар. Имамо шта да волимо и чувамо. Морамо бити јединствени у свему. Снага нам је у јединству. Мали смо народ и ако смо подељени лишавамо се те снаге. ■

Славољуб М. МАРКОВИЋ